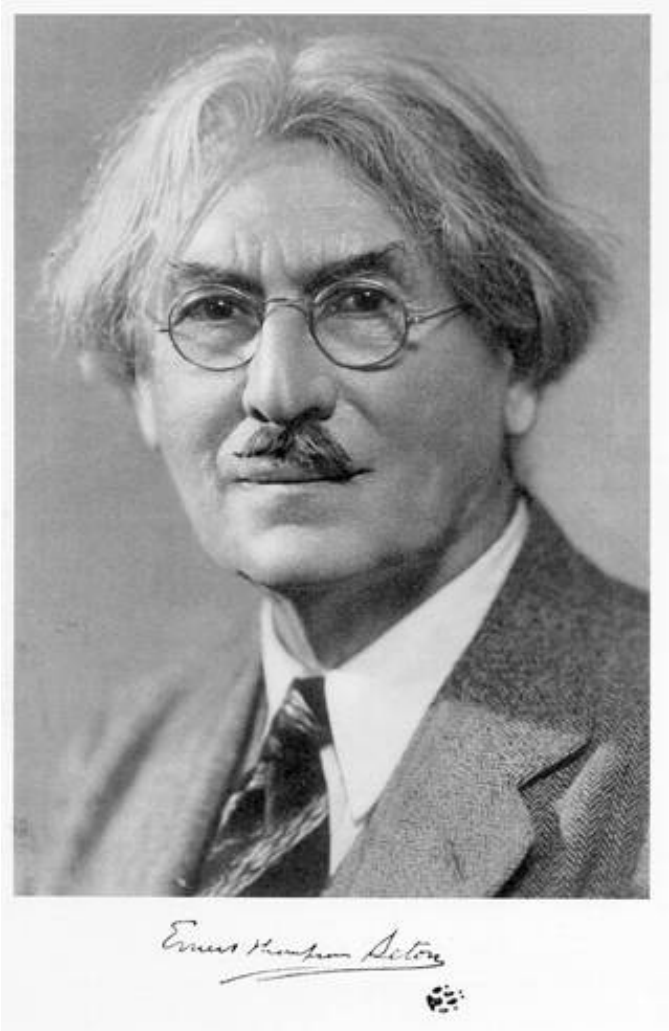
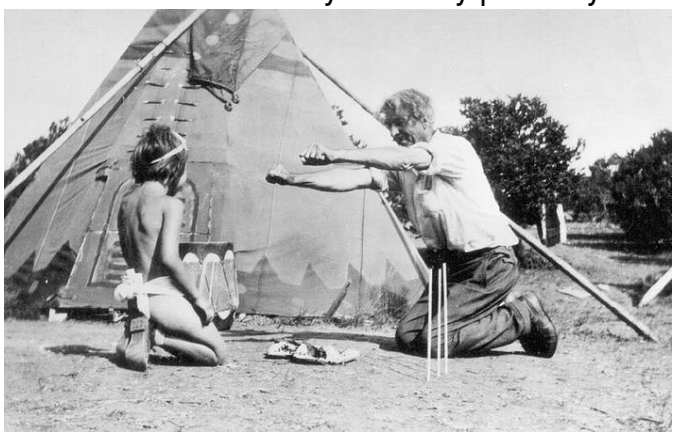
Mnohé státy i hnutí mají své „otce zakladatele“, tedy osobnosti, které stály u jejich vzniku, či v pozdějších dobách výrazně ovlivnily jejich další vývoj.
Jedním z „otců zakladatelů“ československého trampingu byl i americký přírodovědec, zálesák, malíř, spisovatel a pedagog **Ernest Thompson Seton**. Ačkoliv s největší pravděpodobností nikdy neslyšel o fenoménu zvaném tramping a během své jediné návštěvy v Čechách, která se uskutečnila v roce 1936, se trampingu nevěnoval, je Setonův vliv na jeho vývoj větší, než u mnohých uznávaných trampských osobností.

Zapálení slavnostního ohně ze čtyř světových stran, čistota ohně, znak lesní moudrosti, který zdobí domovenky a vlajky většiny trampských osad je jeho dílem a do trampingu se tyto zvyky dostaly hlavně po roce 1948, kdy po zákazu skautingu a Ligy československých woodcrafterů, mnozí skauti a woodcrafteři rozšířili neorganizované řady trampů a obohatili je o mnohé zvyky, myšlenky i obřady.

Ernest Evan Thompson Seton se narodil 14. srpna 1860 v severovýchodní Anglii v městečku South Shields a jeho matka si přála, aby dítě bylo chlapcem, který zdědí odvahu a trpělivost svého slavného předka Evana Camerona z Lochielu, který pomohl zbavit Skotsko smeček vlků, které decimovaly stáda ovcí, a dále aby byl jako hrdina z jejího oblíbeného románu Ernest Maltravers - lovec a znalec přírody.
To vše se Ernestovi v jeho životě podařilo naplnit, dokonce i s vlky měl stejně silný vztah jako jeho předek. Jedna z nejznámějších Setonových povídek je o vlku jménem Lobo, kde popisuje

dlouhou anabázi, kterou musel absolvovat, než vlka a zároveň postrach okolí, ulovil. Časem si z obdivu k těmto zvířatům dal jméno Černý vlk a k podpisu začal přikreslovat obrázek vlčí stopy. Když mu bylo pět let, jeho rodina se odstěhovala ze Skotska do Kanady a tím se mu naskytla skvělá příležitost k získání „lesní moudrosti“. Cesta k ní nebyla jednoduchá, jak už to tak bývá, ale právě těžkosti, které ho provázely, pomohly utvořit jeho osobnost.
Tíhnul k přírodě, k jejím divokým tvorům, k přirozenému životu. Navíc měl od mládí umělecké sklony a zálibu v Indiánech. Celá jeho dětská osobnost se bouřila proti prostředí poznamenaném krutovládou otce (z pozdější doby je známý příběh, kdy se Seton vrátil domů ze studií v Londýně a na uvítanou dostal od otce seznam nákladů spojených s jeho výchovou od narození až po jeho příjezd, s konečnou dlužnou částkou, čekající na zaplacení), a velmi rigidního prostředí prosyceného věroukou presbyteriánské církve, což velmi sugestivně vylíčil v předmluvě Ducha lesů.
eMyslím, že vše krásně popisuje ve své knize Dva divoši, která se dá považovat za autobiografický román z doby jeho dětství a která je jedním z jeho nejvýznamnějších spisovatelských počinů, z celé té dlouhé řady knih, které vydal (viz bibliografie na konci článku). Vznik kultovní knihy Dva divoši popisuje Setonova žena Julia Moses Seton v knize Tisíce ohňů. Vyplynul ze Setonova přátelství s autorem slavné Knihy džunglí Rudyardem Kiplingem.
Na jednom setkání Seton pověděl Kiplingovi o svém snu. Tvrdil, že život v přírodě s prostými radostmi a zálesáckými činnostmi, to je tou pravou školou lidství a že je přesvědčen o tom, že to musí být skutečným cílem výchovy mládeže. Na Kiplinga to udělalo ohromný dojem a řekl: „Nebudete-li mít s touto myšlenkou úspěch v národním měřítku, budou nám do padesáti let sedět Číňané obkročmo za krkem.“ Potom když seděli v tichém uvažování dodal: „Jak to hodláte uskutečnit?“
Seton odpověděl: „Napíšu slovník lesní moudrosti.“
„Čerta starého,“ vybuchl Kipling. „Kdo by četl slovník?“
„Nu, jak byste to udělal vy?“ zaútočil Seton.
„Vložil bych to do románu.“ řekl Kipling
K napsání románu Dva divoši však zatím čekala Setona ještě dlouhá cesta trvající dvacet let. Po studiích malířství na Královské akademii v Londýně prožívá Seton následující léta v Manitobě, kde se rozhodl věnovat ornitologickým a zoologickým studiím. Pravděpodobně v této době se v Setonově mysli zrodily první myšlenky na založení hnutí Woodcraftu.

Po návratu z Manitoby sepisuje práce o savcích a ptácích, avšak s nimi ve vědeckých kruzích neuspěl. Popisy zvířat byly shledány příliš polidštěnými a byly zavrženy. Seton se proto rozhoduje přerušit svoji kariéru přírodovědce a zaměnit jí za kariéru malíře v Paříži, kam v roce 1891 odjíždí.

Již tehdy se u něho začíná projevovat fascinace vlky. Jeho prvním pařížským obrazem je "Spící vlk". Ten byl sice přijat kladně, ale o rok později se Seton dalším plátnem „Triumf vlků“ nadobro vyřazuje z uměleckých kruhů v zahraničí i doma. Šlo na tehdejší dobu o velmi kontroverzní obraz smečky vlků, která na sněhové pláni ohryzává kosti uloveného člověka a v dálce je vidět srub se svítícím oknem. Proto byl obraz přejmenován na méně provokativní „Marné čekání“, ale Setonovi to už moc nepomohlo. Obraz je dnes vystaven v Seton Library Museum - Philmont Scout Ranch, kde je uložena i část jeho pozůstalosti.
Následuje návrat na americký západ, kde doufal zapomenout na hořkost svých prohraných bojů coby lovec vlků. Geny jeho předka mu prostě nedaly pokoj…
Nechal se najmout na currumpawských pláních jako zabíječ vlků a brzy měl tu čest poznat se s králem vlků - Lobem (viz zmínka v úvodu článku).
O rok později začíná jeho kariéra úspěšného spisovatele. Příběh o Lobovi vydaný v New Yorku v časopisu Scribner's mu zajistil proslulost nejen v Americe. Následují desítky dalších povídek o zvířatech a Seton se stává zakladatelem nového literárního žánru.
Poučen minulými chybami pustil se do psaní vědeckých prací způsobem, který byl pro vědecké kruhy přijatelný. A s usmrcením Loba a poznáním, že i zvíře může trpět, končí Setonovo období lovce a začíná období obhájce práva na život pro vše živé a bojovníka za zachování velkého amerického dědictví - neporušené divočiny.

Setonův Woodcraft a Skauting

Ernest Thompson Seton je bezesporu zakladatelem či iniciátorem dvou hnutí - celosvětového Skautingu a méně rozšířeného Woodcraftu. Na tyto dva myšlenkové proudy však navazují další dětské a mládežnické organizace, v menší míře ekologická a ochranářská hnutí a také převážně poválečný československý tramping, ačkoliv k některým společným projevům došlo již za první republiky, například z woodcrafterského kmene Inků, ze kterého vznikla trampská osada Hurikán.
V roce 1901 začal Seton v časopise Ladies Home Journal uveřejňovat seriál návodů na podporu vzniku svého hnutí Woodcraft a na pokračování zde zveřejňuje svůj román Dva divoši. V reakci na to, a po vzoru Setonem založeného kmene Sinawoy, vzniká v následujících letech dalších šedesát kmenů Woodcrafterských Indiánů, neboť Seton předkládá ve svém poselství za ideální vzor lidství Indiána.
S myšlenkou Setonova Woodcraftu se setkává i britský generál Baden-Powell, kontaktuje Setona a je mu jasné, že jde o výborný výchovný záměr. Odstraňuje však z Woodcraftu postavu Indiána, přidává vojenskou výchovu a v roce 1908 zakládá v Anglii skautské hnutí, které má v současnosti 40 milionů členů ve 200 zemích světa. Právě díky naroubované vojenské výchově a dalším militantním prvkům se slibně začínající společná cesta Setona a sira Baden-Powella (za zásluhy o skauting byl povýšen do šlechtického stavu) rozchází.
Seton svoji zkušenost se skautským hnutím později shrnul do věty „Mým záměrem bylo dělat z nich (skautů) muže, Baden-Powellovým – vojáky“.
V letech 1916 až 1917 v reakci na tyto neshody zakládá Seton Americkou ligu lesní moudrosti (The Woodcraft League of America). V této době byl Seton na vrcholu životních psychických i fyzických sil a byla to bezpochyby síla jeho osobnosti a jeho osobní fluidum, které zajistily woodcrafterskému hnutí rozmach v Americe, ale i v zahraničí, kde v tu dobu vznikaly sesterské organizace. Setonovy cesty, přednášková turné, návštěvy Indiánů, osobní literární a woodcrafterská činnost nebraly konce.
Bohužel Americkou Ligu lesní moudrosti v dalším rozletu negativně ovlivnil Setonův - pro

Ameriku - špatný výběr ideálního vzoru. Bylo těžké vybudovat v zemi, kde žilo ještě mnoho pamětníků a účastníků válek s Indiány, hnutí dávající Indiána za vzor. Navíc to byla doba největšího úpadku původních Američanů, kteří živořili v rezervacích a to pro národ nastávající sebevědomé světové velmoci nebyl ten správný přiklad.
Zájem o Woodcraft ke konci dvacátých let začal upadat a američtí skauti sdružení v organizaci Boys scouts of America (BSA) zaznamenali mnohem rychlejší růst, neboť dokázali pružně přizpůsobit svůj program novému společenskému cítění a být pragmatičtější - projevili loajalitu vládě a církvím. Začíná docházet i k tomu, že je ve skautingu Setonova zakladatelská role zpochybňována, nebo rovnou i zamlčována. Nevím jak ve světě dnes, ale v Čechách trvá tento stav u části skautských činovníků dodnes.

Seton Willage, Kolej indiánské moudrosti a současnost v USA
Po několikaletých přípravách byla v roce 1932 v Novém Mexiku otevřena College of Indian Wisdom - Kolej indiánské moudrosti a to v Seton Willage, kde Seton koupil velké okolní pozemky a nechal postavit dvacet stálých budov, například navažský hogan, pueblanskou kivu, jídelnu, sruby a dokonce i týpí. Seton Willage se stává centrem nejen Americké ligy lesní moudrosti, ale i sesterských organizací z dalších zemí, které vzali Woodcraft za svůj program. Samozřejmě, že tehdejší Československo a jeho Liga československých woodcrafterů nemohla chybět.
V roce 1938 měla Americká liga lesní moudrosti 80 000 členů v celé Americe, ale vedle skautingu se jednalo o malé množství a v Koleji indiánské moudrosti, bylo v témže roce zapsáno 176 studentů. V roce 1940 to bylo 200 studentů a pracovalo zde 20 stálých zaměstnanců. Což zní povzbudivě, bohužel po Setonově smrti 23. října 1946 nastává pomalý úpadek Americké ligy lesní moudrosti, která v dnešní době prakticky neexistuje, ačkoliv oficiálně zrušena nebyla.

Teprve po roce 2000 byly odkoupeny značně zanedbané budovy Seton Willage, ale při jeho rekonstrukci došlo k požáru a většina budov byla nevratně zničena.
Jednou z mála nových vlaštovek na území USA je výstava v Santa Fe, konaná právě u příležitosti výročí Setonova narození, která byla zahájena letos v květnu a je spojená s celou řadou doprovodných programů. Má být otevřena až do příštího roku a lze zde spatřit více než 30 původních Setonových obrazů a kreseb, knihy, osobní deníky, fotografie.
Kdyby měl někdo cestu kolem…
S trochou smutné nadsázky se proto dá říci, že nejvýraznější stopu v americké společnosti zanechal Seton nepřímo, a to název jedné z nejrozšířenějších hraček - plyšový medvídek, kterému se v Americe říká „teddy bear“ - Teddyho medvídek, po americkém prezidentovi Rooseveltovi. Došlo k tomu takto:
Módní vlna, kterou Seton způsobil svými příběhy, přišla po zveřejnění povídky „Johnny Bear“. Povídka se poprvé objevila v časopise Scribner's a následně v Setonově druhé sbírce krátkých povídek Lives of the Hunted a vypráví příběh neduživého yellowstoneského medvědího mláděte, které je doslova „uhýčkáno k smrti“ zaměstnanci hotelu Fountain, kteří to s ním však mysleli dobře. V prosinci 1901 Seton tento příběh vyprávěl studentům Bryn Mawr College v rámci své přednášky o zvířatech Yellowstonského národního parku. Little Johnny se mezi studenty posledního ročníku stal takovým hitem, že si z něj učinili maskota. Říká se, že potom jeden ze studentů, zašel do obchodu s hračkami v New Yorku a požádal výrobce Morrise Michtona, zda by mohl vyrobit dva tucty těchto plyšových medvídků. Michton nabídku s radostí přijal a nová hračka si brzy našla místo na trhu. Následující léto Teddy Roosevelt, který byl v té době prezidentem, odjel na svůj slavný lov medvědů do Mississippi poté, co uklidnil stávkující horníky z černouhelných dolů. Jeho odmítnutí zastřelit chromého hnědého medvěda, kterého chytil jeho společník, se dostalo značné publicity, především díky karikaturistovi Washington Postu Cliffordovi Berrymanovi. Tato nová popularita podnítila Michtona k tomu, aby své hračky pojmenoval „teddy bears“ – a zbytek historie už znáte.
(Překlad Waki, ukázka je u knihy The Chief (Náčelník) od H.A.Andersona).

Stopa Černého vlka u nás
Woodcraft měl v Čechách své nadšené propagátory ještě v době Rakouska, například profesor Miloš Seifert - Woowotanna tábořil po Setonově vzoru se svým berounským dětským kmenem Děti živěny již v roce 1913 a při tomto táboření bylo v Čechách postaveno i první týpí!
Po vzniku Československa Woowotanna zakládá Ligu československých woodrafterů, která existuje až do Druhé světové války, kdy je okupanty zakázána. Po válce je obnovena, nemá však dlouhého trvání a hned po „vítězném únoru“ přichází další zákaz, tentokrát až do listopadu roku 1989.
Zatímco v západních zemích se stoupající životní úrovní a expandujícím skautingem, byl woodcraft odstaven na vedlejší kolej, v Československu podle hesla „co tě nezabije, to tě posílí“ došlo k tomu, že woodkrafteři a někteří Setonem zasažení skauti začali po zákazu svých organizací jezdit do lesů ilegálně a díky četným kontaktům a společným vandrům i potlachům se jim podařilo „naočkovat Setonem“ celou řadu trampů, kteří tuto myšlenku přijali za svou a přetvořili si jí postupně k obrazu svému, o čemž svědčí nekonečné množství vlajek, domovenek, zápisů v kronikách, kempovkách a v cancácích - mající jedno společné - jakési „divné kolečko s dvěma rohy, filozofii kopání studny a čistotu ohně zapáleného ze čtyř směrů“
Tramping se posléze odvděčil tím, že právě z jeho řad pochází většina zakladatelů novodobé Ligy lesní moudrosti - Logan, Willy, Biminiji, Wanblitanka a další, kteří spojili své síly se starými

předválečnými woodcraftery a velké množství vedoucích i vůdců oddílů v organizacích jiných, kde je Seton stále ještě pojmem.
Dá se proto bez většího přehánění říci, že území bývalého Československa je dneska jakousi poslední větší baštou Setonových myšlenek a jeho Woodcraftu na světě. Sice existují woodcrafteři v Anglii a Polsku a určitě i v jiných státech, ale stejně jako v USA, jde jen o malé skupiny, bez většího vlivu na veřejnost. Pouze u nás má však Setonovo „kopání studně, aby jiní mohli pít“ větší rozměr - nejen v Lize lesní moudrosti, v části skautských oddílů, mezi trampy, v České tábornické unii a dalších organizacích, ale i v jakémsi povědomí mezi lidmi, ačkoliv i toto povědomí pomalu opadá a naskýtá se otázka, jestli u nás Setonově myšlence lesní moudrosti a dobrovolné skromnosti paradoxně nepomohlo její pronásledování a odpírání za minulého režimu víc, než síla poselství, které v každé konzumní společnosti postupně dostává „na frak.“ Naši nevyjímaje.
Rád bych se mýlil. ---------- Fotografie použité v článku pocházejí z knihy Seton v Praze a jsou z Biminijiho archívu

Bibliografie:
Nelze zdaleka vypsat všechny knihy, které byly Setonovi u nás vydány a lze je stále sehnat v knihkupectvích, či antikvariátech, tak jen výběr některých z nich:
Poselství rudého muže, Dva divoši, Kniha lesní moudrosti, Arktickou prérií, Stopy v divočině, Cesta životem i přírodou, Rolf zálesák, Moji známí z divočiny, Povídky od táborového ohně, Děti pustin, Ptačí příběhy…

Zdroje použité v článku:
- Julia Moss Buttree-Seton: By a Thousend Fires (1967, U tisíce ohňů)
/1987, překlad MUDr. Vladimír Kysilka - Los/
- H. A. Anderson: The Chief (Náčelník)
- MUDr. František Kožíšek - Biminiji: Seton v Praze (2006)
- Doc. PhDr. Libor Pecha CSc. - Norek Samotář: Woodcraft (2000)
- Josef Peterka - Bob Hurikán: Dějiny trampingu (1940)
- časopis Ligy lesní moudrosti Bizoní vítr (články Logana, Biminijiho a Wanblitanky)
- woodcraft.cz
- wikipedia.org
- New Mexico History Muzeum

Fotografie z letošního sněmu české Ligy lesní moudrosti..
..který se konal v červenci v údolí Kosího potoka u příležitosti 150. výročí narození E.T.Setona a 20. výročí vzniku znovuobnovené Ligy (byla zakázána komunisty v roce 1949) najdeš zde .